

Nr 28.

Ankom till Riksdagens kansli den 28 mars 1911 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående fullt genomfördt kommunalt veto beträffande försäljning af vin och öl.

Lagutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft två till utskottet hänvisade motioner, den ena nr 13 inom Första kammaren af herr *C. H. von Mentzer* m. fl. och den andra nr 14 inom Andra kammaren af herr *E. Räf* m. fl., däri hemställts, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar i kungl. förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905, att rättighet till försäljning af vin och öl icke må beviljas utan bifall, i fråga om stad, af stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, af allmän rådstuga samt i fråga om landet, af kommunalstämma.

Till stöd härför har herr *von Mentzer* m. fl. anført:

»Under återopande af hvad som anförts uti en annan af oss fram-buren motion angående skrifvelse till Kungl. Maj:t om sådana ändringar i gällande brännvinsförsäljningsförordning, att rättighet till försäljning af brännvin icke må beviljas utan bifall, i fråga om stad, af stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, af allmän rådstuga samt, i fråga om landet, af kommunalstämma, få vi härmed föreslå motsvarande ändring jämväl i förordningen angående försäljning af vin och öl. Såsom i nämnda motion blifvit närmare utveckladt, anse vi principen om kommunal själfstyrelse såsom sin konsekvens — särskildt beträffande frågor af föreliggande art — fordra, att bestämd hänsyn tages till kommunens genom dess lagliga representation uttalade vilja härutinnan. En följd häraf anse vi vara, att be-

*Herr von
Mentzers m. fl.
motion.*

stämmelsen i 7 § 4 mom. i förordningen om försäljning af vin och öl därom, att i fall ansökning om utskänkningsrätt blifvit afstyrkt, beträffande annan ort än Stockholm, af *båda* de kommunala myndigheter, som i ärendet hörts, densamma ej må bifallas, bör ändras därhän, att afstyrkande från i stad stadsfullmäktige eller allmän rådstuga och å landet kommunalstämma skall vara tillräckligt för att hindra bifall till ansökningen. Beträffande de i §§ 8, 9 och 10 omnämnda försäljningsrättigheter gäller i hufvudsak detsamma, som i nyss åberopade motion anförts om de s. k. tillfälliga brännvinsutskänkningsrättigheterna».

Den af sistbemälda motionärer åberopade motionen, nr 12, angående fullständigt genomförande af kommunalt veto i fråga om beviljande af rättighet till försäljning af brännvin, är af följande lydelse:

»Ibland allt det sedliga förfall, all den råhet och förvildning, särskildt bland ungdomen, hvaröfver man i våra dagar icke utan skäl klagat, framträder såsom en löftesrik ljuspunkt just det starka nykterhetsintresset bland de breda lagren af vårt folk, den starka viljan till sedlig lyftning, som därigenom tager sig uttryck. Det är de lagstiftande myndigheternas plikt att taga fasta på denna löftesrika handpenning på att vårt folk till sin kärna dock är sundt och sedligt, att det vill söka öfvervinna de nedbrytande krafternas förstörelseverk och åter resa sig till sedlig kraft och storhet. Att i en brytningstid, sådan som vår, detta icke kan gå utan en mäktig kraftansträngning i den religiösa och nationella samlingens tecken är gifvet. Vi våga också tro, att, när medvetandet härom blir klarare och starkare, äfven de, som ännu stå ganska tvekande inför den storartade sedliga rörelse bland vårt folk, som benämnes nykterhetsrörelsen, skola rätta handen till kraftigt bistånd.

Rörelsen, som utgick från de bildades led och därefter med stigande hänförelse omfattats af allt vidare kretsar, har numera nått fram till att vara äfven en kommunens och statens angelägenhet. Närmast intresserad utaf dessa båda är kommunen, som i första hand drabbas af alla de olägenheter, samhället såsom sådant får utstå i följd af rusdrycksbrukets skadliga verkningar. Vill alltså kommunen genom förbud mot rusdrycksförsäljning i större eller mindre utsträckning skydda sig mot dessa olägenheter och i sin mån bidra till afvärjande af den fara, som hotar att fördärfva så många hem, så många eljest arbetsdugliga samhällsmedlemmar, så många af den uppväxande ungdomen — så bör icke från statens sida

läggas hinder i vägen därför. Principen om kommunernas själfbestämningssrätt härutinnan har också i viss mån godkänts i lagstiftningen rörande dessa ämnen. I kungl. förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905 § 11 stadgas, att om annan detaljhandel med brännvin än den, som kan äga rum jämlikt 9 § — nämligen på grund af burskap eller särskildt privilegium — anses böra i stad idkas, må förslag därom väckas hos stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, hos allmän rådstuga. Endast i fall stadsfullmäktige eller allmänna rådstugan medgifva den ifrågasatta försäljningen får sådan äga rum. I fråga om rätt till detaljhandel med brännvin på landsbygden — utöfver den utskänkning som äger rum i samband med äldre gästgifveri — innehåller 13 §, att sådan ej får förekomma, ifall därom gjord framställning blir af kommunalstämman ogillad.

Emellertid är detta *kommunala veto* ej fullständigt genomfördt. Omfattande försäljningsrättigheter kunna af Konungens befallningshafvande medgifvas äfven emot den kommunala representationens afstyrkande, i ett par fall till och med utan deras hörande.

I 16 § stadgas nämligen:

1. Klubb eller annan förening må, efter vederbörande kommunalstyrelsens hörande, kunna af Konungens befallningshafvande tilldelas rätt under högst ett år i sänder att utskänka brännvin åt sina medlemmar och inbjudna gäster. — 2. Vid hälsobrunn, badort eller annan kurort å landet, där särskild läkare finnes anställd, må på därom gjord ansökning Konungens befallningshafvande, sedan vederbörande kommunalstämma lämnats tillfälle att yttra sig, meddela rättighet till brännvinsutskänkning för kortare tid än år, dock att vid sådan utskänkning egentligt brännvin må tillhandahållas endast vid måltider åt spisande gäster. — 3. Rättighet till utskänkning å passagerarefartyg må på ansökning kunna medgifvas af Konungens befallningshafvande i det län, hvarest fartygets rederi har sitt säte. Sådan utskänkning må endast äga rum till förtäring ombord å fartyget och må, under det fartyget ligger i hamn eller vid land, allenast ske till besättningen och till dem, som i fartygets restaurationslokal intaga måltid. — 4. Där i annat fall än förut i denna § är sagdt, värdshusrörelse för någon del af året tillfälligtvis kan vara af omständigheterna påkallad, dock ej vid läger eller där trupp eljest är för flera dagar sammandragen, må för kortare tid än år rättighet till brännvinsutskänkning på därom af vederbörande gjord ansökning meddelas af Konungens befallningshafvande. — 5. Vid meddelande af utskänkingsrätt enligt denna §

må Konungens befallningshafvande föreskrifva de inskränknningar, som i öfrigt kunna anses nödiga.

Förslag till ändringar i denna paragraf hafva flerfaldiga gånger förekommit. Uti en af herr Söderbergh m. fl. i Andra kammaren vid 1910 års riksdag väckt motion nr 111 yttras härom bland annat följande:

»Samtliga de s. k. tillfälliga utskänkningsrättigheter, som omförmälas i förenämnda paragraf i brännvinsförsäljningsförordningen och om hvilka det ligger i Konungens befallningshafvandes makt att ensam och allena besluta, ha alltid af nykterhetsvännerna med rätta betraktats med oblidade ögon. Då den nu gällande förordningen af Kungl. Maj:t framlades för godkännande vid 1905 års Riksdag, restes mot 16 § i dess dåvarande lydelse ett starkt motstånd. Sålunda påyrkades i två inom Andra kammaren väckta motioner borttagandet af hela denna paragraf, och ett stort antal ändringsyrkanden framställdes af flera motionärer i båda kamrarna i fråga om hvarje moment, då särskilda restriktioner utöfver de af Kungl. Maj:t föreslagna ansågos erforderliga med afseende å förevarande slag af utskänkningsrättigheter. Men mycket blef den gången ej vunnet. Åt Konungens befallningshafvande inrymdes den allra vidsträcktaste befogenhet att utdela till namnet tillfälliga, men därför icke mindre verkningsfulla utskänkningsrättigheter, äfven mot vederbörande kommunalmyndigheters direkta afstyrkande, ja, i enlighet med ofvanberörda 4 mom., till och med utan dessas hörande.»

Beträffande paragrafens *mom. 1* yrkades i nämnda motion, att momentet måtte utgå. Till stöd härför anfördes, att det icke föreläge något som helst giltigt skäl, hvarför en särskild brännvinsförsäljningsrätt skulle vara förbehållen klubbar och dylika inrättningar af privat natur. En sådan rätt måste fastmer anses såsom synnerligen olämplig. Utdelandet däraf kunde icke annat än bli beroende på fullständig godtycklighet i de fall, då konkurrens inträder mellan flera föreningar, eller också skulle rättighet meddelas i hur stor utsträckning som helst till hvarje förening, som därom gjorde framställning och mot hvilken speciella obehörighetshänsyn icke kunde påvisas. Och ändå hade törhända föreningen kommit till stånd med hufvudsakligt syfte att just ernå en utskänkningsrätt. Vidare kunde anmärkas, hurusom, då en klubb alltid mer eller mindre hade karaktären af enskildt sällskap, det för polismyndigheten vore hart när omöjligt att där öfva nödig tillsyn. Lagöfverträdelser kunde alltså utan påföljd utöfvas och hvarjehanda missbruk bedrifvas utan att behöfva komma i offentlighetens ljus. Den fara, som låge häri, och de betänkliga följder i flera

hänseenden, som en dylik utskänkingsrörelse inom slutna väggar kunde föra med sig, manade på det allvarligaste till ett ingripande. Såsom i det hela skadligt och för ifrågavarande föreningar ingalunda oundgängligen nödig, borde följaktligen en utskänkingsrätt af omförmälda slaget icke vidare få förekomma.

Sammansatta bevillnings- och lagutskottet vid 1909 års riksdag, hvilket haft att yttra sig öfver en af herr Söderbergh m. fl. då väckt motion med enahanda yrkande och motivering, uttalade i anledning däraf, att enligt utskottets mening en utskänkingsrättighet af ifrågavarande slag vore synnerligen olämplig. Då en klubb eller förening alltid komme att mer eller mindre behålla karaktären af enskildt sällskap, blefve det hart när omöjligt för polismyndigheten att utöfva någon tillsyn öfver där bedrifven utskänkingsrörelse. Denna rörelse torde också ej sällan utsträckas utöfver de tider, då utskänkning å de offentliga utskänkingsställena icke finge äga rum, ett förhållande som, förutom att det frestade till ökad spritkonsumtion, måste anses särskildt olämplig i klubbar, där unga män ofta utgjorde flertalet af medlemmarna. Härtill komme, att vederbörande kommunalstyrelse icke ägde makt att förhindra tillkomsten af ifrågavarande rättigheter, i det att Konungens befallningshafvande, oberoende af hvad kommunalstyrelsen anfört, vore oförhindrad att medgifva en dylik rättighet. Då ej heller något behof af klubb rättigheter förefunnes — under den långa tid, då särskilda dylika rättigheter ej funnos, hade, utskottet veterligen några giltiga anmärkningar mot saknaden af sådana icke framkommit — funne utskottet sig böra hemställa om bifall till motionen i denna del. Frågan förföll dock. Bevillningsutskottet vid 1910 års riksdag ställde sig, i motsats mot föregående årets sammansatta bevillnings- och lagutskott, afvisande mot motionen under hänvisning till den då ifrågasatta, sedermera af Riksdagen beslutade allsidiga utredningen af de till nykterhetslagstiftningen hörande spörsmål.

Men oberoende däraf synes redan nu — helst som utredningen säkerligen kommer att taga lång tid i anspråk — åtminstone sådan ändring i gällande brännvinsförsäljningsförordning böra vidtagas, att försäljningsrättighet, hvarom nu är fråga, icke må kunna beviljas utan bifall af den kommunala representationen. Denna känner bäst förhållandena på platsen och de olägenheter, som följa af försäljningsrättighetens beviljande. Här om någonsin bör den kommunala själfbestämmningsrätten vinna den vidsträcktaste tillämpning.

Rörande *mom. 2* i förevarande § yrkades uti en af hr Söderbergh

m. fl. vid 1910 års riksdag väckt motion nr 112, att orden »sedan vederbörande kommunalstämma lämnats tillfälle att yttra sig» måtte utbytas mot »sedan vederbörande kommunalstämma därtill lämnat sitt bifall», så att momentet skulle komma att erhålla följande lydelse: »Vid hälsobrunn, badort eller annan kurort å landet, där särskild läkare finnes anställd, må på därom gjord ansökning Konungens befallningshafvande, sedan vederbörande kommunalstämma därtill lämnat sitt bifall, meddela rättighet till brännvinsutskänkning för kortare tid än år, dock att vid sådan utskänkning egentligt brännvin må tillhandahållas endast vid måltider åt spisande gäster.»

Till närmare motivering häraf yttrades i motionen:

»Uti 2 mom. i 16 § i kungl. förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin tillerkännes Konungens befallningshafvande befogenhet att vid hälsobrunn, badort eller annan kurort å landet, där särskild läkare finnes anställd, sedan vederbörande kommunalstämma lämnats tillfälle att yttra sig, meddela rättighet till brännvinsutskänkning. Mot berörda stadgande ha gång efter annan anmärkningar med fog riktsats. Det har framhållits, att det hvarken kan anses nödigt eller nyttigt, att brännvinsutskänkning må äga rum vid dylika anstalter. För öfrigt borde det icke vara Konungens befallningshafvande medgifvet, att, när det lyckats för en kommun att hålla sig fri från all brännvinsutskänkning, korsa samma kommuns nykterhetssträfvande genom att tillåta utskänkning vid s. k. kurort, som till äfventyrs ligger inom dess område, ett förhållande som flera gånger inträffat. Inrättningar af ifrågavarande slag uppstå numera till obegränsadt antal, oftast utan någon som helst utsikt att kunna ekonomiskt bära sig, såvida icke inkomster af en vid inrättningen lätt nog förvärfvad brännvinsutskänkingsrätt bli att påräkna. Att grunda tillkomsten af en hälsoanstalt på sådan förutsättning måste väl anses förkastligt. I hvarje händelse bör icke mot kommunens uttryckligt uttalade vilja en utskänkingsrätt af oförmäld art få komma till stånd.»

Äfven härutinnan gäller, att den Konungens befallningshafvande här medgifna befogenhet måste anses utgöra ett obehörigt intrång uti den kommunala själfbestämmningsrätten, och att sålunda det kommunala vetot jämväl på denna punkt bör göras gällande oberoende af den pågående utredningen rörande det berättigade eller icke berättigade uti förekomsten i allmänhet af dylika särskilda rättigheter.

Mom. 3 i 16 § innehåller, att rättighet till utskänkning å passagerarfartyg må på ansökning kunna medgifvas af Konungens befallnings-

hafvande i det län, hvarest fartygets rederi har sitt säte. Här förutsattes icke ens för rättighetens beviljande, att de kommunala myndigheterna skola höras. Visserligen har mot krafvet härpå anmärkts, att det skulle medföra praktiska svårigheter att inhämta yttranden från samtliga kommuner, då fråga vore exempelvis om passagerarfartyg i kusttrafik på längre sträckor. I detta fall skulle dock det kommunala vetot kunna genomföras så, att kommun, som berördes af trafiken, skulle hafva rätt att inom viss tid före ärendets afgörande hos Konungens befallningshafvande inkomma med framställning i ämnet, hvarom kungörelse skulle utfärdas på enahanda sätt som i fråga om de vanliga länskungörelserna. Med föranledande af innehållet i de sålunda inkomna framställningarna skulle Konungens befallningshafvande hafva att antingen afslå ansöknin-gen om utskänkingsrätt eller ock medgifva den i den inskränktare omfattning, att kommun, som motsatt sig utskänkingsrättighetens beviljande, däraf icke berördes, så att t. ex. utskänkning icke finge förekomma förr än efter afgången från viss hamn under resan eller dylikt.

Ehuru, liksom i fråga om öfriga här ofvan omnämnda tillfälliga utskänkingsrättigheter, frågan om deras fullständiga upphörande torde utgöra föremål för den beslutade utredningen, lärer dock krafvet på rätt till kommunalt veto äfven i detta fall kunna och böra redan nu pröfvas och omedelbart godkännas.

Hvad slutligen angår de i *mom. 4* i 16 § afsedda tillfälliga utskänkingsrättigheter, yttrades därom i den förut åberopade af herr Söderbergh m. fl. väckta motionen nr 111, att dessa rättigheter skulle egentligen endast ifrågakomma i anledning af offentliga tillställningar af ett eller annat slag, men att momentets affattning lade i Konungens befallningshafvandes hand att meddela rätt till brännvinsutskänkning i hvilka fall som helst, utom vid läger eller där trupp eljes för flera dagar sammandrages, allenast med den begränsningen, att tiden skall vara kortare än år. Olämpligheten af en så vidsträckt maktfullkomlighet hos Konungens befallningshafvande i fråga om beviljandet af brännvinsutskänkingsrätt låge i öppen dag. Den kunde leda och hade också, enligt hvad erfarenheten ådagalagt, ledt till missförhållanden af flerahanda art. Äfven där värdshusrörelse för någon del af året tillfälligtvis kunde vara af omständigheterna påkallad, borde rättigheter att utskänka spritdrycker icke kunna få meddelas i annan ordning än författningen i öfrigt föreskrefve.»

Herr Råfs
m. fl motion.

Herr Räf m. fl. har i sin motion anfördt:

»Under åberopande af hvad som anförts uti en annan af oss fram-
buren motion angående skrifvelse till Kungl. Maj:t om sådana ändringar
i gällande brännvinsförsäljningsförordning, att rättighet till försäljning af
brännvin icke må beviljas utan bifall, i fråga om stad, af stadsfullmäktige
eller, där sådana ej finnas, af allmän rådstuga samt, i fråga om landet, af
kommunalstämman, få vi härmed föreslå motsvarande ändring jämväl i för-
ordningen angående försäljning af vin och öl.»

I den åberopade motionen nr 13, angående skrifvelse till Kungl. Maj:t
rörande fullt genomfördt kommunalt veto beträffande försäljning af bränn-
vin, hafva samma motionärer anfördt:

»I kungl. förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni
1905 stadgas såsom allmän regel för rätt till detaljhandel med brännvin
att bifall därtill erfordras i stad af stadsfullmäktige eller, där sådana ej
finnas, af allmänna rådstugan, och på landet af kommunalstämman. Lämnas
ej sådant bifall, kommer försäljningen ej till stånd. Den makt, de kom-
munala myndigheterna hafva, att i förutnämnda fall förhindra utöfningen
af detaljhandel med brännvin inom kommunens område, kan lämpligen
kallas *kommunalt veto*. Denna vetorätt är en dyrbar frukt af nykterhets-
vännernas hittills nedlagda oförtröttade arbete på nykterhetslagstiftningens
område. Emellertid är principen om denna rätt för kommunerna ännu
icke i lagstiftningen till fullo genomförd. Enligt 16 § i brännvinsförsälj-
ningsförordningen kunna nämligen åtskilliga försäljningsrättigheter af särskild
natur af Konungens befallningshafvande medgifvas äfven emot vederbörande
kommunalmyndighets afstyrkande och i ett par fall till och med utan att
kommunal myndighet ens höres.

Gälde frågan här endast näringslivets intressen eller hänsynen till
enskilda personers smak och vanor, skulle kanske krafvet på den kommu-
nala veto-principens utsträckande jämväl till dessa fall icke hafva framträd
och vidhållits med sådan styrka bland landets nykterhetsvänner, som nu
faktiskt är förhållandet. Men det är högre intressen, som här stå på
spel. Ibland allt det sedliga förfall, all den råhet och förvildning, särskildt
bland ungdomen, hvaröfver man i våra dagar icke utan skäl klagat, fram-
träder såsom en löftesrik ljuspunkt just det starka nykterhetssträfvandet
bland de breda lagren af vårt folk, den starka viljan till sedlig lyftning,
som därigenom tager sig uttryck. Det är de lagstiftande myndigheternas
plikt att taga fasta på denna löftesrika handpenning på, att vårt folk till
sin kärna dock är sundt och sedligt, att det vill söka öfvervinna de ned-

brytande krafternas förstörelseverk och åter resa sig till sedlig kraft och storhet. Att i en brytningstid, sådan som vår, detta icke kan gå utan en mäktig kraftansträngning i den kristliga och nationella samlingens tecken, är gifvet. Men skall en sådan samling kunna åstadkommas, måste alla, som vilja göra allvar af sina bemödanden för fosterlandets väl, förena sig till gemensamt arbete, om det också måste ske med uppoffring af hvad som under mindre ansvarsfulla och brydsamma tider möjligen kunnat bibehållas eller tillåtas. Vi våga också tro, att när medvetandet härom blir klarare och starkare, äfven de, som ännu stå ganska tvekande inför den storartade sedliga rörelse bland vårt folk, som kallar sig nykterhetsrörelsen, skola räcka handen till kraftigt bistånd. Ett af de närmast liggande uttrycken härför vore, om den själfbestänningsrätt, som i princip och i stora väsentliga delar redan tillerkänts kommunerna i fråga om rätten till försäljning af rusdrycker inom kommunens eget område, kunde till fullo genomföras, så att ett *fullständigt kommunalt veto* tillerkändes kommunerna. Hafva dessa genom sin lagliga representation ställt sig afgjordt på den sida, där man vill söka med all kraft höja vårt folk ur det begynnande förfallet, synes det icke vara riktigt, att de administrativa myndigheterna skola hafva makt att i viss mån gäcka dessa ansträngningar, då det icke lär kunna visas, att de intressen, som de administrativa myndigheternas befogenhet härutinnan är afsedd att skydda, äro af den art eller vikt att de böra göras gällande gentemot ett så stort allmänt intresse som fosterlandets väl.

Hvad betyda häremot sådana ömkliga eller rent privat-ekonomiska intressen, som nöjet för en klubb eller förening att få servera brännvin eller därmed likställda drycker åt sina medlemmar och gäster eller intresset för en hälsobrunn eller badort att få anordna brännvinsutskänkning vid måltider åt spisande gäster, eller för restauratrisen på ett passagerarefartyg för att försälja spritdrycker under sjöresan.

Frågan om statens och kommunernas frigörande från det ekonomiska beroendet af rusdryckshandteringen torde icke beröras af nu väckta förslag, hvadan ett afvaktande af kommittéutredningen härutinnan icke synes erforderligt.»

I anledning bland annat af de utaf motionärerna åberopade, af dem väckta motioner rörande ändring i gällande förordning angående försäljning af brännvin har innevarande riksdag på hemställan af bevillningsutskottet beslutat i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t

*Utskottets
yttrande.*

låta snarast möjligt utarbete och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin, att dels, i den mån hänsynen till andra berättigade intressen medgifver, den Konungens befallningshafvande enligt förordningens 16 § nu tillkommande befogenhet att meddela tillstånd till brännvinsutskänkning göres mindre omfattande, och dels, hvad angår de i sagda paragrafs 1, 2 och 4 mom. afsedda utskänkingsrättigheter, i den mån de anses fortfarande böra ifrågakomma, vederbörande kommunala myndigheter alltid må höras och mot dessas afstyrkande tillstånd till dylika rättigheter icke meddelas.

De i nu ifrågavarande motioner gjorda yrkanden ansluta sig, såsom framgår af de där förekommande motiveringar, till förutberörda af samma motionärer afgifna motioner.

För rättighet till detaljhandel med sådana drycker, som afses i förordningen angående försäljning af brännvin, fordras enligt samma förordning i allmänhet medgifvande i första hand i stad af stadsfullmäktige eller allmän rådstuga och å landet af kommunalstämman. Fall, där detta ej är händelsen, äro angifna i berörda 16 § i sistnämnda förordning.

Beträffande åter vin och öl kan, såsom i den ena af ifrågavarande motioner erinrats, rättighet till utskänkning däraf i allmänhet enligt 7 § i förordningen angående försäljning af vin och öl medgifvas af Konungens befallningshafvande, om ej båda de kommunala myndigheter, som i ärendet hörts — i stad magistraten och stadsfullmäktige eller allmän rådstuga samt å landet kommunalnämnd och kommunalstämma — afstyrkt gjord ansökning därom. Enligt 13 §:ens 3 mom. gäller detsamma i fråga om rätt att å landet till afhämtning försälja vin och öl. För annan stad än Stockholm ankommer det enligt 2 mom. i samma § på Konungens befallningshafvande att meddela tillstånd att till afhämtning försälja sådana drycker efter inhämtande af magistratens yttrande. I Stockholm meddelas sådant tillstånd af öfverståthållarämbetet, som ej har skyldighet att därutinnan inhämta yttrande af kommunal myndighet eller representation.

Vidkommande de s. k. tillfälliga utskänkingsrättigheterna, beträffande hvilka, försåvidt angår de i förordningen angående försäljning af brännvin afsedda drycker, stadganden äro meddelade i berörda 16 § af samma förordning, är i fråga om vin och öl stadgadt i 8, 9 och 10 §§ i förordningen angående försäljning af vin och öl, som innehåller följande:

8 §. Tillstånd att inom område för station vid statens järnvägar äfvensom vid enskild, till persontrafik upplåten järnväg utskänka vin eller öl må lämnas endast där utskänkningen för trafikens behof finnes erfor-

derlig och till person, som pröfvas lämplig att förestå rörelsen. Sådant tillstånd meddelas af Konungens befallningshafvande på framställning af järnvägens styrelse och efter det i annan stad än Stockholm magistrat samt å landet kommunalnämnd och kommunalstämma blifvit hörda.

Äfvenledes må på styrelsens framställning tillstånd till utskänkning af vin eller öl å sådan järnvägs tåg meddelas af Konungens befallningshafvande i det län, hvarest styrelsen har sitt säte.

9 §. 1. Vid hälsobrunn, badort eller annan kurort må på därom gjord ansökning Konungens befallningshafvande, sedan vederbörande kommunalstyrelse lämnats tillfälle att yttra sig, meddela rättighet för kortare tid än år att till spisande gäster vid måltider utskänka vin eller öl.

2. Rättighet till utskänkning å passagerarfartyg må på ansökning kunna medgifvas af Konungens befallningshafvande i det län, där fartygets rederi har sitt säte. Sådan utskänkning må endast äga rum till förtäring ombord å fartyget och må, under det fartyget ligger i hamn eller vid land, allenast ske till besättningen och till dem, som i fartygets restaurationslokal intaga måltid.

3. Där i annat fall än förut i denna § är sagdt utskänkingsrörelse kan komma i fråga att under endast någon del af året utöfvas, må för kortare tid än år rättighet till utskänkning af vin eller öl på därom af vederbörande gjord ansökning meddelas af Konungens befallningshafvande.

10 §. Konungens befallningshafvande äge jämväl att, därest sådant finnes vara nödigt, på gjord ansökning lämna tillstånd att vid bestämdt tillfälle utskänka vin eller öl.»

Af Riksdagens ofvanberörda beslut om inrymmande i fall, som i beslutet åsyftas, af en vidsträcktare rätt åt de kommunala myndigheterna följer väl icke, att i fråga om utskänkning och försäljning af vin och öl samma myndigheter skola gifvas den befogenhet, som nu påyrkas. Då emellertid, såsom framhållits, liknande skäl, som föranledt Riksdagens berörda beslut, otvifvelaktigt göra sig gällande äfven i fråga om sist afsedda drycker, synes anledning föreligga för Riksdagen att i viss mån tillmötesgå äfven nu ifrågavarande framställningar.

Det har synts utskottet kunna ifrågasättas, huruvida fullständig likställighet bör i nu ifrågavarande afseende råda mellan den i 7 § af omförmälda förordning angående försäljning af vin och öl afsedda utskänkingsrätt och sådan rätt till försäljning till afhämtning, hvarom förmäles i förordningens 13 §, äfvensom huruvida de berörda, i förordningens 8,

9 och 10 §§ afsedda utskänkingsrättigheter samtliga böra i samma afseende likställas med det ena eller andra slaget af nyssnämnda rättigheter; men en blifvande undersökning synes böra omfatta äfven dessa spörsmål. På grund af hvad sålunda förekommit, får utskottet hemställa,

att Riksdagen, i anledning af ifrågavarande motioner, måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, i hvilken omfattning meddelande af tillstånd till utskänkning af vin och öl samt till försäljning till afhämtning af sådana drycker må i vidare mån än för närvarande är händelsen göras beroende af vederbörande kommunalmyndigheters bestämmande, äfvensom för Riksdagen framlägga det förslag, som däraf kan föranledas.

Stockholm den 28 mars 1911.

På lagutskottets vägnar:

ERNST HÅKANSON.

Reservation:

Herr *Trana* har anfört följande:

»Då, enligt mitt förmenande, behof af ytterligare skärpta bestämmelser beträffande utskänkning eller försäljning till afhämtning af vin och öl icke föreligger, anser jag utskottet hafva bort hemställa om afslag å ifrågavarande bägge motioner.»

Herrar *Söderbergh*, *Lindhagen* och *Olsson* i Broberg hafva anhållit få antecknad, att de icke deltagit i behandlingen af detta ärende inom utskottet.